

Sloga u različitosti

Europa je kontinent koji omeđuju gorja, jezera i mora: Atlantski ocean na zapadu, Sjeverno ledeno more na sjeveru, Ural na istoku, Kaspijsko jezero, Kavkaz i Crno more na jugoistoku te nama bliže Sredozemno more na jugu. Europom se može „prošetati” u nekoliko minuta, ako uključimo Google Earth, ili u nekoliko sati, ako uključimo internet. Lako možemo izbrojiti i to da europskih država ima nešto manje od pedeset,

.....
 Europska unija nadnacionalna je i međuvladina zajednica europskih država koja je formalno uspostavljena stupanjem na snagu Ugovora o Europskoj uniji, poznatoga i kao Ugovora iz Maastrichta.
 .....

a neke od njih pripadaju i Europi i Aziji. Možemo dalje proučavati glavne gradove država, zemljopisne odrednice, ekonomiju... svi su podatci dostupni mrežno, pa tako i oni koji nas vode u rane pedesete godine prošloga stoljeća, u danas povijesno osnivanje Europske unije i dalje u njezino širenje u ovih šezdesetak godina njezina postojanja. Šest je država: Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Luksemburg i Niozozemska osnovalo Europsku zajednicu za ugljen i čelik, preteču Europske unije.

O tome se pak može govoriti i pisati mnogo, ali već na prvi pogled pozornost privlači jedan drugi podatak. Hrvatska je u Europsku uniju ušla 2013. godine, u šestome valu proširenja, i postala tako dvadeset osma država članica, a hrvatski jezik jedan od dvadeset četiriju službenih jezika Europske unije. Primjećujemo li nerazmjer u brojevima? Pitamo li se što je s ostalim jezicima i imaju li sve države članice vlastiti nacionalni jezik kojim su zastupljene u EU-u? Austrija i Njemačka dijele njemački jezik, u Belgiji su službeni jezici francuski, nizozemski (flamanski) i, možda manje poznat podatak, njemački na malome području uz samu granicu s Njemačkom, na Cipru grčki, a zanimljivo je da Luksemburg ima nacionalni jezik – luksemburški

.....
 Veliko Vojvodstvo Luksemburg puno je ime države koju obično zovemo samo Luksemburg. U Vojvodstvu živi oko 520 000 stanovnika.
 .....

(*Lëtzebuergesch Sprooch*), koji je u toj državi službeni jezik uz francuski i njemački, no nije i službeni jezik Europske unije. Ipak, svaki će Luksemburžanin reći *Dat ass meng Sprooch!* (*To je moj jezik!*), a država subvencionira učenje nacionalnoga jezika za strance koje se, za tamošnje ekonomske prilike, plaća simboličnom svotom novca, otprilike tristo ili četiristo kuna na mjesec.

No što u praksi znači prisutnost (nacionalnoga) jezika u europskim institucijama koje važna sjedišta, osim u Strasbourgu u Francuskoj, imaju upravo u Belgiji, u gradu Bruxellesu, i Luksemburgu, u gradu Luxembourg?

Na hrvatski se jezik prevode službeni dokumenti, pa se primjerice u sudskoj praksi Suda Europske unije (franc. *Cour de justice*, engl. *Court of Justice*), sa sjedištem u Luxembourg, na hrvatski prevodi sa svih službenih jezika Europske unije, a najčešće s ovih pet: francuskoga, njemačkoga, engleskoga, talijanskoga i španjolskoga. U tamošnjemu hrvatskom jezičnom odjelu tridesetak pravnika lingvisti i lektora brine se za to da važni dokumenti kao što su presude i mišljenja nezavisnih odvjetnika budu što vrsnije jezično uređeni, u skladu s pravilima hrvatskoga standardnog jezika i istodobno u skladu sa zahtjevima pravne struke. No i drugi se zahtjevi postavljaju pred naše jezične stručnjake u stranim zemljama, primjerice onaj da presuda svojom strukturom mora pratiti presudu na jeziku izvorniku. I tu se moramo složiti s tim da taj posao nije nimalo lak. Za početak, nijedan od nabrojanih jezika izvornika tekstova nije slavenski te valja dobro poznavati u prvome redu sintaksu, odnosno rečenični ustroj i vlastitoga jezika i stranih jezika. Prevoditelj koji pak prevodi sa svih pet spomenutih jezika mora usto imati u vidu da različiti jezici pripadaju i različitim skupinama te pristupiti svakomu prijevodu zasebno, izvlačeći na vidjelo sve svoje jezično znanje i iskustvo. Naravno, u sudskim se pitanjima ne smije pogriješiti, važan je i red riječi, a kojiput značenje ovisi i o mjestu na koje se stavlja zarez. I s riječima valja oprezno jer, primjerice, u sudskoj praksi Suda Europske unije nije svejedno hoće li francuski glagol *constater* u hrvatskome biti preveden kao *utvrditi* ili *ustvrditi*, niti je manje važno hoćemo li francuski *le nom*, ovisno o kontekstu, prevesti kao *ime* ili kao *naziv*. Na taj nam način pojmovi kao što su višejezičnost, višekulturnost, međukulturnost, jezična raznolikost i njima slični postaju jasnijima. Uostalom, i moto Europske unije glasi *In varietate concordia*. U prijevodu s latinskoga na hrvatski: *Sloga u različitosti*. I jezici su samo ljudi – komunikativni, kreativni, kulturni. Ljudi sa sviješću da je učenje neprekidan cjeloživotni proces jer se različitost na taj način može dobro upoznati i integrirati. Jezici tako izgrađuju društvo izvan nacionalnih granica, a jedan od dvadeset četiriju, naš hrvatski, (p)ostao je i europejac i (u prenesenome značenju) Europejac.

.....
Europejac (pisano velikim početnim slovom) označuje stanovnika Europe, ali se u tome značenju preporučuje uporaba etnika *Europeljanin*, a *europejac* (pisano malim početnim slovom) označuje onoga koji je europski orijentiran i koji se ponaša u skladu s europskim vrijednostima. Pridjevom *europejski* danas se opisuje uljudeno, kulturno ponašanje.
 .....